

ปัญหาหลักและศักยภาพในการพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี

5.1 สภาพปัญหาของจังหวัดกาญจนบุรี

จากการวิเคราะห์รายละเอียดของสภาพทั่วไปและลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ประชากร และสังคม ของจังหวัดกาญจนบุรี ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาด้านต่าง ๆ ของจังหวัด ซึ่งสามารถแบ่งเป็นปัญหาหลักได้ดังนี้ คือ

- ปัญหาด้านกายภาพ
- ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ประชากร และสังคม

5.1.1 ปัญหาด้านกายภาพ

จากลักษณะภูมิประเทศ ของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีพื้นที่ราบทางตอนใต้ และทางตะวันออกเป็นที่ราบและที่ลุ่ม ๆ ต่ำ ส่วนทางเหนือและตะวันตกของจังหวัดปกคลุมไปด้วยป่า และภูเขาสูง ซึ่งมีความแตกต่างระหว่างพื้นที่ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาจังหวัด สำหรับพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ และเหมาะแก่การเกษตรกรรม มีขีดจำกัด ในขณะที่การขยายตัวของเกษตรมีลักษณะเป็นการเพิ่มผลผลิต โดยการขยายพื้นที่และจะนำไปสู่ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะที่ดิน ป่าไม้ และแหล่งน้ำ ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อโครงสร้างเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของจังหวัด ดังนั้นสภาพปัญหาทางด้านกายภาพ พอจะกล่าวได้ดังนี้

5.1.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรดิน

1) สมรรถนะดินทางการเกษตรของจังหวัดกาญจนบุรี

ร้อยละ 3.07 เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ร้อยละ 3.52 เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวและพืชไร่ ร้อยละ 30.08 เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ และร้อยละ 63.33 ไม่เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ และมีศักยภาพต่ำ ตลอดจนความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ซึ่งจะมีผลโดยตรง การใช้ที่ดิน ในการปลูกพืช สำหรับพื้นที่ที่มีปัญหาในด้านนี้ คือ มีสมรรถนะดินต่ำ และมีความไม่สอดคล้องกันระหว่างสมรรถนะดินในการปลูกพืช กับการใช้ที่ดิน ได้แก่ บริเวณอำเภอไทรโยค ศรีสวัสดิ์ บางส่วนของอำเภอเมือง พนมทวน บ่อพลอย และเลาขวัญ เป็นต้น

2) ปัญหาการกักตร้อนของดิน จากการศึกษานโยบายและแผนการไถ่ที่ดิน โดยสถาบันวิจัยของสมาคมนักวิจัย มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย พบว่า บริเวณลุ่มน้ำแควน้อย และแควใหญ่ มีอัตราการกักตร้อนของดินสูง โดยที่พื้นที่ลุ่มน้ำแควน้อย มีอัตราการเกิดการกักตร้อนของดินมากที่สุด ถึง 569.60 ตันต่อตารางกิโลเมตรต่อปี และบริเวณลุ่มน้ำแควใหญ่ มีอัตราการกักตร้อนของดิน 236.58 ตันต่อตารางกิโลเมตรต่อปี ซึ่งเป็นบริเวณที่ไถ่ปลูกพืชไร่ อัตราการกักตร้อนของดินลุ่มน้ำทั้ง 2 เกิดรุนแรงมาก ซึ่งอาจมีผลทำให้โครงการชลประทานลุ่มน้ำแม่กลองเกิดอุปสรรคอย่างมาก รวมทั้งประชาชนที่อยู่ตอนล่างของแม่น้ำอาจจะได้รับความเสียหายได้

3) รูปแบบการเพาะปลูก และการไถ่ที่ดินในจังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากผลผลิตในการเพาะปลูกโดยเฉลี่ย ในช่วง พ.ศ.2516-พ.ศ.2522 จะมีอัตราการเพิ่มผลผลิตต่ำ จึงมีแนวโน้มของการขยายพื้นที่การปลูกออกไปมากกว่าที่จะปรับปรุงพื้นที่หรือไถ่เทคนิคเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร จึงทำให้พื้นที่บริเวณป่าถูกบุกรุกเพื่อเพาะปลูกพืชไร่ ซึ่งจะเห็นได้จากรูปแบบการไถ่ที่ดิน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเพาะปลูกพืชไร่ผสมกับพื้นที่ป่า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นป่าเสื่อมโทรม ซึ่งมีผลทำให้มีสภาพของดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และผลผลิตทางการเกษตรต่ำด้วย ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณ อำเภอไทรโยค ศรีสวัสดิ์ ทองผาภูมิ เป็นต้น

4) ขาดการวางแผนการไถ่ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 5.1 แสดงอัตราการเกิดการกักตร้อนของดินในบริเวณลุ่มน้ำต่าง ๆ ในภาคตะวันตก

แม่น้ำ	สถานที่	พื้นที่ลุ่มน้ำ (กม ²)	อัตราการสูญเสียดิน* (ตัน/กม ² /ปี)
แควน้อย	บ้านวังโพ	6,902	569.60
แควใหญ่	บ้านท่าทองบน กาญจนบุรี	11,104	236.58
ห้วยคลองงู	ห้วยคลองงู	351	125.36
แก่งกระจาน	เพชรบุรี	5,480	20.14
ปราณ	เขาดกน้ำ ประจวบ-คีรีขันธ์		

*อัตราสูงที่สุดของแต่ละลุ่มน้ำ

ที่มา : นโยบายและแผนการไถ่ที่ดิน ภาค 2 การอนุรักษ์ดิน สถาบันวิจัยของสมาคมนักวิจัย มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย

5.1.1.2 ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งน้ำ

1) การขาดแคลนน้ำอุปโภคและบริโภค ถึงแม้ว่าจังหวัดกาญจนบุรีจะมีแม่น้ำที่สำคัญหลายสาย เช่น แม่น้ำแม่กลอง แควน้อย และแควใหญ่ เป็นต้น แต่มีบางพื้นที่ เป็นที่ดอน และมีสภาพแห้งแล้ง คือ พื้นที่อำเภอพนมทวน เลาชวัญ และบางส่วนของอำเภอบ่อพลอย ประกอบกับสภาพะฝนแล้งทำให้ประชาชนประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคและบริโภค เกือบทุกอำเภอ โดยเฉพาะในปี พ.ศ.2520 ประชากรที่ได้รับความเดือดร้อนหรือประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ มีถึงร้อยละ 20.07 ของประชากรทั้งหมด

2) แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรี มีสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขา และที่ราบสูง ๆ ต่ำ ๆ ทำให้การกระจายของน้ำไม่สม่ำเสมอ และไม่สามารณนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ จึงเป็นปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่เกษตร เศรษฐกิจ สำหรับโครงการชลประทาน เพื่อส่งน้ำให้แก่พื้นที่การเกษตร มีเนื้อที่ชลประทานรวมทั้งจังหวัด 396,500 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.26 ของพื้นที่จังหวัด และเนื้อที่ชลประทานที่สร้างเสร็จแล้ว 191,175 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 48.21 ของเนื้อที่ชลประทานทั้งหมด อย่างไรก็ตาม โครงการชลประทานในจังหวัดกาญจนบุรี ยังไม่สามารถเอื้ออำนวยต่อพื้นที่การเกษตรได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในเขตอำเภอพนมทวน เลาชวัญ และอำเภอบ่อพลอย ซึ่งเป็นพื้นที่การเกษตรที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดกาญจนบุรี

3) ในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ยังมีข้อจำกัดอยู่ โดยทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (EGAT) ได้ทำการศึกษาแหล่งกักเก็บน้ำใหม่ ๆ ในบริเวณแม่น้ำแควใหญ่ ตอนเหนือเขื่อนศรีนครินทร์ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ แต่แหล่งน้ำเหล่านี้ยังไม่สามารถช่วยในการควบคุมปริมาณน้ำเพื่อการเกษตรให้แก่เขื่อนวชิราลงกรณได้มากนัก ถึงแม้ว่าจะมีแหล่งน้ำอื่น ๆ เช่น บริเวณแม่น้ำแควน้อย และลุ่มน้ำสาตะเทิน ในอำเภอบ่อพลอย แต่สภาพทางภูมิศาสตร์ของบริเวณแหล่งน้ำเหล่านี้ยังมีข้อจำกัด และยังไม่อำนวยให้เป็นที่กักเก็บน้ำได้ดีเท่าที่ควร เพราะเป็นบริเวณที่ใช้ทำการเกษตรส่วนใหญ่ จึงทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาแหล่งน้ำ

4) ปัญหาทางด้านคุณภาพและปริมาณของน้ำบาดาล ที่ลุ่มขึ้นมาใช้ยังมีคุณภาพต่ำ และปริมาณน้อยถึงน้อยมาก ซึ่งพบอยู่เป็นบริเวณกว้าง ยกเว้นบริเวณที่ราบทางตอนใต้ของจังหวัด และบริเวณเทือกเขา ดินปูนในบริเวณลุ่มน้ำแควน้อย เขตอำเภอ

ไทรโยค ซึ่งอาจมีปริมาณน้ำใต้ดินมากพอควร

5.1.1.3 ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้

1) ปัญหาการบุกรุกทำลายป่า ในปัจจุบันป่าไม้ของจังหวัดกาญจนบุรี ถูกบุกรุกทำลายเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการขยายตัวของชุมชน การบุกรุกแผ้วถางทำลายป่าเพื่อทำไร่อ้อย และมันสำปะหลัง ตลอดจนเพื่อการสักรอบตัดไม้และทำถ่าน ทำให้การบุกรุกทำลายป่าขยายออกไปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในท้องที่อำเภอเมืองบ่อพลอย ไทรโยค ทองผาภูมิ ศรีสวัสดิ์ และสังขละบุรี ดังจะเห็นได้จาก การสำรวจสภาพป่าไม้ จากภาพถ่ายดาวเทียม ในปี พ.ศ.2516 สภาพป่าไม้ของจังหวัดกาญจนบุรี มีอยู่ร้อยละ 69.53 ของพื้นที่จังหวัด ในปี พ.ศ.2520 ป่าไม้ถูกทำลายลงเหลือ ร้อยละ 45.74 ของพื้นที่จังหวัด นอกจากนี้ป่าไม้ในบริเวณป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งมีอยู่ 12 ป่า คิดเป็นร้อยละ 36.90 ของพื้นที่ป่าสงวน ได้ถูกบุกรุกทำลายเพื่อนำมาใช้เพื่อการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 13.44 ของพื้นที่ป่าสงวน ซึ่งเป็นที่ดินที่อยู่ในสภาพป่าเสื่อมโทรม ไม่เหมาะสมกับการเกษตร ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ สภาพการสูญเสียป่าไม้เช่นนี้จะทำให้เกิดผลกระทบทางนิเวศวิทยาหลายประการ เช่น เกิดความแห้งแล้ง เพราะขาดความชุ่มชื้นในบริเวณต้นน้ำลำธาร เนื่องจากไม่มีป่าไม้ที่จะกักน้ำไว้ และเกิดภาวะน้ำท่วมสลับกัน เพราะขาดป่าไม้และพืชคลุมดินคอยปะทะเพื่อลดความรุนแรง ตลอดจนเกิดการพังทลายของหน้าดิน ทำให้แหล่งน้ำลำธารตื้นเขินได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.1.2 ปัญหาหลักโครงสร้างเศรษฐกิจ

จังหวัดกาญจนบุรี มีโครงสร้างเศรษฐกิจส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาการค้าและบริการ และอุตสาหกรรม มากกว่าสาขาเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม การเกษตรกรรมยังคงมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกสิกรรม ซึ่งทำรายได้ให้กับจังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้เนื่องจากในการประกอบการอุตสาหกรรมของจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะอุตสาหกรรมน้ำตาล แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2518-พ.ศ. 2522 แนวโน้มการผลิตสาขาเกษตรกรรมลดลง ในอัตราร้อยละ 2.2 ต่อปี เนื่องจากการเพาะปลูกประสบปัญหาความแห้งแล้ง และฝนทิ้งช่วง นอกจากนี้โครงสร้างกำลังแรงงาน และโครงสร้างอาชีพของประชากรในภาคเกษตรกรรม ก็มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่อุตสาหกรรมและการค้าและบริการ เป็นสาขาการผลิตที่มีแนวโน้มสูงขึ้น

สำหรับสถาบันการเงินที่จะช่วยส่งเสริมการผลิตในสาขาต่าง ๆ นั้น ถึงแม้ว่าจะมีจำนวนธนาคารที่เปิดดำเนินการอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ความต้องการเงินทุนในกิจการต่าง ๆ มีมาก จึงเกิดความไม่ลุ่มหลุมระหว่างปริมาณเงินกู้และเงินฝาก นอกจากนี้ยังขาดแคลนแหล่งเงินทุนทางอุตสาหกรรมที่จะให้สินเชื่อในระยะยาวและมีอัตราดอกเบี้ยต่ำ ส่วนการให้สินเชื่อทางการเกษตร จากสถาบันการเงินยังกระจายไม่ทั่วถึง และส่วนใหญ่เป็นการให้กู้ยืมประเภทระยะสั้น และปานกลาง ทำให้เกษตรกรต้องพึ่งเงินทุนนอกสถาบันที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง ที่ขาดความเป็นธรรม

สภาพการคลังท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ เทศบาล อู่ยาริบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาจังหวัด แต่ที่เป็นอยู่ปรากฏว่าสภาพการคลังท้องถิ่นยังไม่สามารถพึ่งตัวเองได้ เนื่องจากรายได้อยู่ในระดับต่ำ ต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาล โครงสร้างของการจัดเก็บภาษียังคงทำให้บทบาทในการพัฒนาอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นสภาพปัญหาโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรี พอจะสรุปปัญหาได้ดังนี้

- 1) การผลิตในสาขาการเกษตร มีอัตราการขยายตัวอยู่ในระดับต่ำ ดังจะเห็นได้จากผลผลิตต่อไร่ของพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ มีแนวโน้มลดลง คือ ในช่วงปี พ.ศ. 2516-พ.ศ. 2522 อ้อย ข้าว และมันสำปะหลัง มีอัตราการเพิ่มที่ลดลงถึงร้อยละ -12.55

ร้อยละ -3.22 และร้อยละ -1.98 ตามลำดับ ส่วนข้าวโพดและฝ้ายมีอัตราการขายย่ำตัวในระดับต่ำ

- 2) มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกพืชไร่มากกว่าการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ขาดการนำเทคนิคในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตมาใช้ในการเกษตร ตลอดจนขาดแคลนเจ้าหน้าที่วิชาการ ที่จะให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) เกษตรกรส่วนใหญ่ ยังขาดแคลนพันธุ์พืชที่มีคุณภาพดี และให้ผลผลิตต่อไร่สูง
- 4) เนื่องจากพื้นที่ราบที่ใช้ทำการเกษตรมีจำกัด จึงมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกเข้าไปในบริเวณที่เป็นที่ราบสูงและที่ลุ่ม ทำให้เกิดการบุกรุกทำลายป่าและบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นป่า มีลักษณะดินที่มีหินปูนอยู่มาก และคุณภาพของดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ซึ่งไม่เหมาะที่จะใช้ทำการเพาะปลูก จึงทำให้เกิดการใช้ที่ดิน มีประสิทธิภาพต่ำ มีผลทำให้ผลผลิตไม่ไต่ผล เกิดการทรุดโทรมของทรัพยากรดิน และขาดการอนุรักษ์
- 5) ปัญหาโครงสร้างการตลาด และราคาสินค้าเกษตรไม่เป็นธรรมต่อเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรับซื้ออ้อย มีการซื้อขายตามน้ำหนัก ซึ่งทำให้เกษตรกรนิยมปลูกอ้อยพันธุ์เดิม เพราะมีน้ำหนักเบา แต่มีความหวานน้อย ซึ่งทำให้เกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูกเพื่อให้ได้ปริมาณ นอกจากนี้ในการกำหนดราคาอ้อย ต้องผ่านหัวหน้าโค้วต้า ทำให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรองน้อยมาก ส่วนการซื้อขายผ่านระบบสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรยังพัฒนาไปได้น้อยมาก และราคาอ้อยมีความไม่แน่นอน เนื่องจากระยะเวลาที่โรงงานรับซื้ออ้อยมักไม่ตรงกับระยะเวลาที่เกษตรกรตัดอ้อยขาย
- 6) การรวมกลุ่มเกษตรกรในรูปแบบสถาบันเพื่อร่วมมือในด้านการผลิตการตลาด และการรักษาระดับราคาพืชผลการเกษตรนั้นอยู่ในขอบเขตจำกัดมาก
- 7) มาตรฐานในการผลิตน้ำตาลของโรงงานน้ำตาลส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการผลิตยังล้าสมัยอยู่ และในโรงงานที่มีเครื่องมือทันสมัยก็ยังคงขาดประสิทธิภาพในการบริหารงานอยู่มาก

- 8) ความล่าช้าในการขนส่งและการป้อนวัตถุดิบเข้าสู่โรงงานน้ำตาล ซึ่งเนื่องจากโรงงานน้ำตาลอยู่ห่างจากพื้นที่เพาะปลูก
- 9) ขาดแคลนแหล่งเงินทุนทางอุตสาหกรรม ที่จะให้สินเชื่อในระยะยาวและมีดอกเบี้ยต่ำ
- 10) ปริมาณการผลิตน้ำตาลของโรงงานมีความไม่แน่นอน โดยเฉพาะโรงงานจะผลิตน้ำตาลมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับระดับราคาน้ำตาล และความต้องการของตลาด โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศเป็นสำคัญ โดยมิได้คำนึงถึงปริมาณอ้อยที่ปลูกได้ในพื้นที่ที่จะมีมากหรือน้อย แต่อย่างใด จากความไม่แน่นอนในด้านคุณภาพและการตลาดของอุตสาหกรรมน้ำตาล ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวและการลงทุนในอุตสาหกรรมประเภทนี้
- 11) การค้าและพาณิชย์กรรม ได้พัฒนาไปตามความต้องการของประชาชน และจากการขยายตัวเมือง เทศบาล และสุขาภิบาล ดังนั้น จุดสำคัญ ๆ ของการพาณิชย์กรรมจึงอยู่ที่เทศบาลและสุขาภิบาลที่สำคัญ การขยายตัวทาง เศรษฐกิจและการค้าของจังหวัดกาญจนบุรี มีการเปลี่ยนแปลงน้อย
- 12) ระบบการศึคเก็บภาษี ยังเก็บได้ไม่ทั่วถึง และการศึคเก็บภาษีบางประเภท ต้องแบ่งเข้าส่วนกลาง เป็นเหตุให้ไม่สามารถนำเงินที่เก็บได้ในท้องถิ่นมาบำรุงท้องถิ่น ซึ่งทำให้การผลิตและการซื้อขายในพื้นที่นั้นไม่ได้รับการพัฒนาจากเงินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญอีกอันหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาไม่ล้ามารถดำเนินไปได้ดีเท่าที่ควร

5.1.3 ปัญหาประชากร

จังหวัดกาญจนบุรี มีประชากรมากเป็นอันดับที่ 4 ของภาคตะวันตก และมีอัตราการเพิ่มของประชากรโดยเฉลี่ย ร้อยละ 4.34 ต่อปี ซึ่งนับได้ว่าเป็นอัตราการเพิ่มที่ค่อนข้างสูง สำหรับพื้นที่ที่มีการเพิ่มประชากรสูงสุดของจังหวัด ได้แก่ อำเภอบ่อพลอย รองลงมาได้แก่ อำเภอไทรโยค และอำเภอเลาขวัญ ซึ่งพื้นที่บริเวณดังกล่าวนี้ ส่วนใหญ่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ จากลักษณะเช่นนี้ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของการบุกรุกทำลายป่าได้อย่างชัดเจน

จากการที่จังหวัดกาญจนบุรี เป็นจังหวัดชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับ สหภาพพม่า ทางด้านอำเภอไทรโยค ทองผาภูมิ สังขละบุรี และอำเภอเมือง ประกอบกับ ในปัจจุบันสหภาพพม่ามีปัญหา เรื่องการเมืองและการปกครอง เกี่ยวกับการเรียกร้องเพื่อ ปกครองตัวเองของชนกลุ่มน้อย จากปัญหาดังกล่าวหากทวีความรุนแรงขึ้น ย่อมมีผลกระทบ โดยตรงต่อจังหวัดกาญจนบุรี ทางด้านการเมือง และยังคงมีผลกระทบด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะ ด้านเศรษฐกิจ เช่น การเข้ามาแย่งงานในตลาดแรงงานของไทย นอกจากนี้ปัญหาชนกลุ่มน้อย ยังมีผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติ พอสรุปได้ดังนี้

- 1) คนสัญชาติพม่าเผ่าต่าง ๆ ผ่านเข้าออกประเทศไทยโดยเสรี เข้า มาแย่งอาชีพคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาชีพรับจ้างประเภทแรงงาน ซึ่งมีค่าจ้างแรงงาน ถูกกว่าคนไทย
- 2) กลุ่มผู้สืบทอดการเมืองสัญชาติพม่า ที่ฝักใฝ่กับระบอบกษัตริย์ที่อำเภอสังขละบุรี อาจมีการชุมนุมกันดำเนินการทางการเมือง และทางทหาร ต่อรัฐบาลสหภาพพม่าได้เป็น อย่างดี ซึ่งจะเป็นเหตุก่อให้เกิดการกระทบกระเทือนสัมพันธ์ไมตรีอันดีระหว่างประเทศได้ง่าย
- 3) หน่วยกำลังของชนกลุ่มน้อยเผ่าต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ตามพรมแดนไทยพม่า เมื่อถูกรัฐบาลพม่าปราบปราม และฝ่ายเสียเปรียบ จะหลบเข้ามาในเขตไทยบ้าง เป็นครั้งคราว เป็นเหตุให้ประชาชนตามชายแดนไม่มีความสุขเท่าที่ควร และเป็นภาระกิจการหนักของเจ้าหน้าที่ ที่จะต้องคอยระมัดระวังอยู่ตลอดเวลา

5.1.4 ปัญหาหลักโครงสร้างสังคมและบริการขั้นพื้นฐาน

5.1.4.1 การศึกษา

การให้บริการทางด้านการศึกษาของจังหวัดกาญจนบุรี มีตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงระดับอาชีวศึกษา และมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1:23 ในปี พ.ศ. 2522 (รวมทุกระดับการศึกษา) โดยที่การศึกษาระดับประถมศึกษา มีการขยายตัวได้เร็วกว่า การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีการเพิ่มจำนวนโรงเรียนได้ช้ามาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปัจจุบัน มีเพียง 3 อำเภอ ที่สามารถให้บริการได้ คือ อำเภอ เมือง ท่าม่วง และท่ามะกา สำหรับสัดส่วนของนักเรียนประถม ต่อนักเรียนมัธยม มีเพียงร้อยละ 18 ซึ่งนับว่ายังอยู่ในอัตราต่ำ โอกาสการเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษายังมีน้อย ดังนั้น

ปัญหาทางด้านการศึกษาของจังหวัดกาญจนบุรี พอจะกล่าวได้ดังนี้

1) ปัญหาด้านขนาดและจำนวนโรงเรียน ในระดับประถมศึกษา โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดกลางและเล็ก ซึ่งโรงเรียนที่มีปัญหามากคือ โรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีอยู่ในอำเภอสังขละบุรี ทองผาภูมิ ศรีสวัสดิ์ พนมทวน และไทรโยค เนื่องจากประชากรในบริเวณดังกล่าวตั้งบ้านเรือนกระจัดกระจายอยู่ตามพื้นที่ทำกิน หรืออยู่กันเป็นกลุ่ม ดังนั้นการสร้างโรงเรียนจึงเป็นการสร้างตามหมู่บ้านที่เกิดขึ้น และเกิดจากโรงเรียนมีเขตบริการเข้าซ้อนกันทั้ง ๆ ที่ประชากรมีไม่มากนัก ดังนั้น อัตราส่วนครูต่อนักเรียนจึงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ของกรมสามัญศึกษา และเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณในการดำเนินการโรงเรียนประเภทนี้

ในระดับมัธยมศึกษา ความต้องการโรงเรียนมัธยมศึกษา มีมาก โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ยังมีจำนวนน้อยมาก ทำให้นักเรียนต้องเดินทางระยะทางไกลเพื่อมาศึกษา ทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และใช้เวลาในการเดินทางมาก ไม่สะดวก ซึ่งจะมีผลต่อการเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา

2) ปัญหาด้านอุปกรณ์การเรียน การสอน ส่วนใหญ่ยังขาดแคลนอุปกรณ์ที่จำเป็นอีกมาก โดยเฉพาะโรงเรียนในท้องถิ่นกันดาร เนื่องจากโรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดหาและจัดหาอุปกรณ์ เพราะการจัดสรรงบประมาณมักเน้นในด้านอาคารสถานที่มากกว่าอุปกรณ์ และในการจัดสรรงบประมาณก็ไม่ได้มีความเสมอภาค ซึ่งบางอำเภอได้มากกว่าเกณฑ์ที่ควรจะได้ และบางอำเภอก็ได้น้อยกว่าที่ควร อาจเป็นเพราะการจัดสรรงบประมาณไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน

3) อัตราค่าสังครู มีจำนวนไม่เพียงพอ การจัดสรรครูขาดความเสมอภาคในด้านปริมาณ ครูแต่ละอำเภอหรือโรงเรียนมีความไม่เท่าเทียมกันในด้านวุฒิ และประสบการณ์สอน ในท้องถิ่นกันดารส่วนใหญ่ ครูมีวุฒิต่ำ ประสบการณ์น้อย ส่วนครูที่มีวุฒิต่ำ ประสบการณ์มาก จะอยู่ในท้องที่ที่เจริญ

4) ปัญหาทางด้านการบริหารการศึกษา ซึ่งยังไม่ค่อยคืบหน้า มีหลักการและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน และการไม่เข้าใจ ไม้แน่ใจของผู้บริหารการศึกษาในระดับจังหวัด อำเภอ ต่อการแบ่งส่วนราชการตามระดับการศึกษา จากประถมศึกษา ซึ่งมีสำนักงาน

การประถมศึกษาแห่งชาติเป็นเจ้าสังกัด ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งกรมสามัญเป็นเจ้าสังกัด และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และอำเภอ ผู้บริหารในหน่วยงานดังกล่าว ยังไม่สามารถแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมกันได้ เนื่องจากงานในสองระดับนี้ ต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้อาจเกิดจากผลของความคลุมเครือในหน้าที่ความรับผิดชอบ ยังผลให้การประสานงาน ความร่วมมือ ขาดประสิทธิภาพ ที่ได้ ซึ่งจะมีผลต่อการศึกษาของจังหวัดกาญจนบุรี

5.1.4.2 การสาธารณสุข

เนื่องจากสภาพพื้นที่ของจังหวัดกาญจนบุรี กว้างขวาง ประกอบด้วยภูเขาและที่ราบสูงเป็นส่วนใหญ่ ประชาชนอยู่อย่างกระจัดกระจาย การให้บริการด้านสาธารณสุข เป็นไปอย่างไม่มีทั่วถึง และยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน อำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอเลาขวัญ ซึ่งมีการคมนาคมไม่สะดวก และไม่มีโรงพยาบาลอำเภอ ที่จะให้บริการด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านสาธารณสุขของจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของบุคลากรทางการแพทย์ พอดีจะสรุปปัญหาสาธารณสุขได้ดังนี้

- 1) บุคลากรทางการแพทย์ ยังมีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะแพทย์ยังมีไม่ครบทุกอำเภอ ซึ่งอำเภอที่ยังขาดแคลนแพทย์ ได้แก่ อำเภอไทรโยค ทองผาภูมิ ศรีสวัสดิ์ สังขละบุรี และเลาขวัญ อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร เท่ากับ 1 ต่อ 20,500 คน อัตราส่วนพยาบาลต่อประชากร 1 ต่อ 6,985 คน ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ล่ากลทั่วไป
- 2) สถานบริการรักษาพยาบาล โดยเฉพาะโรงพยาบาล ยังมีไม่ครบทุกอำเภอ อำเภอที่ยังไม่มีโรงพยาบาล ได้แก่ อำเภอศรีสวัสดิ์ สังขละบุรี ทองผาภูมิ และเลาขวัญ ส่วนสถานีอนามัย ยังกระจายไม่ทั่วถึง ในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ของจังหวัด
- 3) ปัญหาเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ โรคต่าง ๆ ที่พบในจังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ ไข้มาเลเรีย โรคเท้าช้าง โรคฉี่หนู และไข้มาเลเรีย มีระบาดอยู่มากในบางพื้นที่ของจังหวัด ที่เป็นป่าและภูเขาสูง ซึ่งถ้ามีผู้ป่วยเป็นไข้มาเลเรียในระยะอันตราย ก็ไม่สามารถนำส่งแพทย์ได้ทันที จะเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ เนื่องจากการคมนาคมไม่สะดวก

4) ประชาชนส่วนใหญ่ ยังขาดความรู้ ความเข้าใจใน

เรื่องการป้องกันโรคและการอนามัย มักจะละเลยและขาดความสนใจในเรื่องการป้องกันโรค และอนามัย ขาดความสนใจต่อตนเอง และครอบครัวในด้านสาธารณสุข และอนามัย เนื่องจากความเคยชินและต้อยการศึกษา

5.1.4.3 ไฟฟ้า

ในช่วง 6 ปี (พ.ศ.2516-พ.ศ.2522) จังหวัดกาญจนบุรี มีปริมาณการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 34.90 ต่อปี และจำนวนผู้ใช้เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 37.02 ต่อปี จะเห็นได้ว่า อัตราการเพิ่มของจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าสูงกว่าอัตราการเพิ่มของปริมาณไฟฟ้าที่จำหน่าย ซึ่งปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ประเภทสถานธุรกิจและอุตสาหกรรมมีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างสูง การบริการด้านไฟฟ้าของจังหวัดกาญจนบุรี ในช่วง 6 ปี ส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นในพื้นที่ อำเภอเมือง คือ เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 66.15 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดของจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนอำเภออื่น ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยที่สำคัญ คือ อำเภอท่าม่วง ท่ามะกา บ่อพลอย และไทรโยค ปัญหาด้านบริการพื้นฐานประเภทไฟฟ้าสามารถสรุปได้ดังนี้

1) การกระจายการบริการด้านไฟฟ้าไปสู่พื้นที่อำเภอต่าง ๆ เพิ่มขึ้นไม่มากนัก และเป็นการเพิ่มขึ้นในบางพื้นที่ ส่วนใหญ่ยังคงจำกัดเฉพาะในเขตชุมชนที่เป็นแหล่งอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัด

2) โอกาสของการได้รับบริการใช้ไฟฟ้าในระดับตำบล ยังคงมีจำกัดอยู่แต่เฉพาะในเขตสุขาภิบาลหรือเทศบาลเป็นส่วนใหญ่

5.1.4.4 ประปา

การประปาล้วนใหญ่ในจังหวัดกาญจนบุรี จะมีขอบเขตการให้บริการเพียงในเขตเทศบาลและสุขาภิบาลบางแห่งเท่านั้น คือ เทศบาลเมือง สุขาภิบาลท่ามะกา สุขาภิบาลดอนขมิ้น และสุขาภิบาลห้วยเหมียว ในอำเภอท่ามะกา และสุขาภิบาลในอำเภอท่าม่วง ส่วนการประปาพนมทวน บ่อพลอย และไทรโยค อยู่ในระยะดำเนินการต่อไป สำหรับอำเภอทองผาภูมิ สังขละบุรี ศรีสวัสดิ์ และเลาขวัญ ยังไม่มีแผนการก่อสร้างการประปา ถึงแม้จะมีการประปาขนาดเล็กที่ให้บริการในหมู่บ้านต่าง ๆ แต่ในอำเภอดังกล่าว

ก็ยังสามารถรับบริการน้อยมาก เนื่องจากแหล่งน้ำที่ใช้ในกิจกรรมการประปาของลุ่มชาภิบาลต่าง ๆ ต้องอาศัยน้ำบาดาล ซึ่งมีปริมาณไม่มากนัก ทำให้กำลังในการผลิตน้ำประปาได้น้อย การกระจายการประปาในระดับลุ่มชาภิบาลยังไม่ทั่วถึง

5.1.4.5 การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมขนส่งในจังหวัดกาญจนบุรี สามารถติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ ได้ทั้งทางถนน รถไฟ และเรือ แต่ในปัจจุบันนี้พบว่า การคมนาคมทางถนนสามารถติดต่อได้สะดวกที่สุด โดยมีทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด จังหวัดกาญจนบุรีสามารถติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันตกได้โดยสะดวกด้วยทางหลวงแผ่นดิน 323 และ 324 ซึ่งจังหวัดที่สามารถติดต่อกับจังหวัดกาญจนบุรีได้สะดวก ส่วนใหญ่ คือ จังหวัดราชบุรี และจังหวัดนครปฐม สำหรับการคมนาคมภายในจังหวัดระหว่างอำเภอกับอำเภออื่น ก็สามารถติดต่อคมนาคมได้ทั้งทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด และทางน้ำ ซึ่งสามารถติดต่อกันได้ในบางอำเภอเท่านั้น โดยใช้น้ำแควใหญ่ แควน้อย และแม่น้ำแม่กลอง ส่วนการคมนาคมระหว่างตำบลกับอำเภอ หรือตำบลกับตำบล หรือตำบลกับหมู่บ้านต่าง ๆ หรือในท้องที่ย่านบพท่างไกล อยู่ในสภาพไม่ทั่วถึง และเป็นไปด้วยความลำบาก บางท้องที่ไม่มีถนนเข้าถึงหรืออาจจะใช้ได้เฉพาะบางฤดูเท่านั้น ดังนั้นปัญหาด้านคมนาคมขนส่ง จึงอาจกล่าวสรุปได้ดังนี้

- 1) การคมนาคมระหว่างจังหวัดกับอำเภอต่าง ๆ ทางด้านเหนือของจังหวัด ได้แก่ อำเภอสังขละบุรี สภาพทางถนนยังไม่ดี เป็นถนนลูกรัง ทำให้การติดต่อกับจังหวัดเป็นไปไม่ได้ไม่สะดวก และไม่สามารใช้บริการสาธารณะในชุมชนใหญ่ ๆ ได้อย่างสะดวก
- 2) เส้นทางคมนาคมในท้องถิ่น ระหว่างอำเภอและตำบลต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำเภอไทรโยค ทองผาภูมิ สังขละบุรี ศรีสวัสดิ์ เลาชวัญ พนมทวน บ่อพลอย และอำเภอเมือง ยังอยู่ในสภาพที่ยาตรแค้น และเป็นถนนดินซึ่งชำรุดทรุดโทรม โดยเฉพาะบางสาย สามารถใช้เดินทางได้เพียงในฤดูแล้งเท่านั้น ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเกษตรกรรม
- 3) เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรี มีลำน้ำแควน้อย และแควใหญ่ ไหลผ่าน ทำให้การติดต่อคมนาคมระหว่างล่องฝั่งลำน้ำต้องใช้เรือ และแพขนานยนต์

สำหรับบรรทุกสิ่งของ และผลิตผลทางการเกษตรออกสู่ตลาด ทำให้ต้องเสียบค่าใช้จ่ายสูง
เพราะขาดสหกรณ์เชื่อมระหว่าง ล่องฝ้าง

4) ผลจากการสร้างเขื่อน ทำให้ปริมาณน้ำบริเวณตอนใต้
เขื่อนของกลุ่มน้ำแควน้อย ลดน้อยลง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการคมนาคมทางน้ำ และการท่องเที่ยว
เที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 5.2 แสดงการเปรียบเทียบอัตราเพิ่มเฉลี่ยของผลผลิตต่อไร่

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	ผลผลิตต่อไร่ (ก.ก.)		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
	พ.ศ. 2516	พ.ศ. 2522	พ.ศ. 2516 - 2522
1. อ้อย	12,150	3,000	-12.55
2. ข้าว	310	250	-3.22
3. ข้าวโพด	290	300	0.57
4. มันสำปะหลัง	2,270	2,000	-1.98
5. ฝ้าย	222	256	2.10

5.2 การลำดับความสำคัญของปัญหา

ในการศึกษาถึงลำดับความสำคัญของปัญหาในจังหวัดกาญจนบุรี ได้พิจารณาจากการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคโครงสร้างปัญหาและตารางความสัมพันธ์ (Problem Structure and Relational Matrix Technique หรือ PS-RMT)¹ ซึ่งเป็นเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหา และช่วยให้สามารถเชื่อมโยงปัญหาต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน ตลอดจนสามารถลำดับความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ ได้

จากสภาพปัญหาหลักของจังหวัดกาญจนบุรี คือ ปัญหาทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และประชากร ได้นำเสนอเป็นภาพโครงสร้างปัญหา (แผนภูมิที่ 5.1) เพื่อที่จะได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาต่าง ๆ และจัดทำเป็นตารางแสดงความสัมพันธ์ (ตารางที่ 5.3) โดยพิจารณาจากลูกศรเข้าและออกของปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสภาพปัญหาจะเป็นเหตุและผลซึ่งกันและกัน ในการกำหนดความสำคัญของปัญหาได้ให้ความสำคัญเท่ากันในปัญหาที่เป็นล่าเหตุและผลกระทบ เพราะว่าการพิจารณาทั้งสองด้านนั้นครอบคลุมขอบเขตทั้งหมดของความสัมพันธ์โดยตรงของปัญหาที่เกี่ยวข้องกัน โดยการทำเป็นตารางสรุปลูกศรเข้าและออกตามตารางที่ 5.4 ซึ่งจะได้ลำดับความสำคัญของปัญหา

จากการศึกษาลำดับความสำคัญของปัญหาในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าปัญหาที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรีที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ได้แก่ ปัญหาการบุกรุกทำลายป่า ปัญหาผลผลิตทางการเกษตรขยายตัวในระดับต่ำ และปัญหาการขยายพื้นที่เพาะปลูกมากกว่าการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ซึ่งเป็นปัญหาที่มีลำดับความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 ตามลำดับ สำหรับปัญหาที่มีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ ปัญหาการผลิตและบริหารอุตสาหกรรมน้ำตาล ปัญหาอัตราการเพิ่มประชากรสูง ปัญหาทางการศึกษา และปัญหาทรัพยากรการท่องเที่ยว

¹อุดมศักดิ์ อัครวางกูร. "การชี้ปัญหาการประเมินศักยภาพและการหาทางเลือกของอำเภอ" ใน การวางแผนพัฒนาจังหวัด อำเภอ ๓๖๐ : ทฤษฎี และปฏิบัติ, พิรพล ไตร-ทศาวีรย์, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร : สารมวลชน, 2523), หน้า 281-286.

ในการชี้ปัญหา (Problem identification) ของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นด้านลบ (Negatives) ในการพัฒนา ดังนั้น จึงต้องศึกษาถึงศักยภาพ (Potential) ของพื้นที่ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นด้านบวก (Positive) ของการพัฒนาว่าในแต่ละอำเภอนั้นมีลักษณะเด่นในทางใดบ้าง เพื่อที่สามารถนำมาเป็นปัจจัยในการวางแผนพัฒนาจังหวัด หรือกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนา ซึ่งในการประเมินศักยภาพการพัฒนาของอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี จะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.3 ตารางความถี่ของหน่วยย่อยในคำศัพท์

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	รวม
1	X																												3
2		X																											0
3			X																										1
4				X																									0
5					X																								3
6						X																							1
7							X																						1
8								X																					4
9									X																				4
10										X																			3
11											X																		0
12												X																	0
13													X																5
14														X															0
15															X														3
16																X													0
17																	X												1
18																		X											0
19																			X										3
20																				X									0
21																					X								0
22																						X							3
23																							X						1
24																								X					0
25																									X				2
26																										X			0
27																											X		0
28																												X	3
รวม	0	1	2	2	0	2	2	3	2	2	2	3	0	2	0	1	3	2	1	1	1	0	1	1	1	1	1	2	1

(● หน่วยย่อย)

(— หน่วยย่อย)

1. 159

800

ตารางที่ 5.4 สรุปลูกศรเข้าและออก

ปัญหาที่	ลูกศรเข้า	ลูกศรออก	รวม	อันดับที่
1	3	0	3	5
2	0	1	1	7
3	1	2	3	5
4	0	2	2	6
5	3	0	3	5
6	1	2	3	5
7	1	2	3	5
8	4	3	7	1
9	4	2	6	2
10	3	2	5	3
11	0	2	2	6
12	0	3	3	5
13	5	0	5	3
14	0	2	2	6
15	3	0	3	5
16	0	1	1	7
17	1	3	4	4
18	0	2	2	6
19	3	1	4	4
20	0	1	1	7
21	0	1	1	7
22	3	0	3	5
23	1	1	2	6
24	0	1	1	7
25	2	1	3	5
26	0	1	1	7
27	0	2	2	6
28	3	1	4	4

ที่มา : ตารางที่ 5.3

5.3 การศึกษาสภาพการพัฒมา ของพื้นที่ระดับอำเภอของจังหวัดกาญจนบุรี

จากสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ของจังหวัดกาญจนบุรี ได้นำเอาลักษณะกิจกรรมดังกล่าวที่มีความสำคัญมาประเมินค่า เพื่อพิจารณาว่าพื้นที่ระดับอำเภอของจังหวัดกาญจนบุรี มีระดับการพัฒนาอย่างไร โดยพิจารณาจากองค์ประกอบดังนี้ (ตารางที่ 52-55 ภาคผนวก)

1) ปัจจัยทางกายภาพ ได้แก่

- 1.1 ประชากรเมืองต่อประชากรทั้งหมด
- 1.2 อัตราการเจริญเติบโตของประชากร
- 1.3 อัตราการย้ายเข้า
- 1.4 อัตราการย้ายออก
- 1.5 ความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่
- 1.6 ความยาวของเส้นทางคมนาคมต่อพื้นที่
- 1.7 สัดส่วนหมู่บ้านที่มีประปาขนาดเล็กใช้
- 1.8 สัดส่วนหมู่บ้านที่มีไฟฟ้า ใช้
- 1.9 ทรัพยากรท่องเที่ยว

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่

- 2.1 รายได้เฉลี่ยต่อประชากร
- 2.2 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมต่อประชากร
- 2.3 การลงทุนต่อประชากร
- 2.4 จำนวนร้านค้าต่อประชากร
- 2.5 สินเชื่อเพื่อการเกษตรต่อประชากร
- 2.6 เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรต่อประชากร
- 2.7 ผู้เช่า เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรต่อประชากร

3) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่

- 3.1 ลัทธิอนามัยต่อประชากร
- 3.2 เจ้าหน้าที่อนามัยต่อประชากร
- 3.3 แพทย์ต่อประชากร

- 3.4 พยาบาลต่อประชากร
- 3.5 เติงต๋อประชากร
- 3.6 อัตราส่วนครูต๋อนักเรียน
- 3.7 อัตราส่วนนักเรียนมัธยมต๋อนักเรียนประถม

จากองค์ประกอบทุกด้านดังกล่าวข้างต้น ได้นำแต่ละองค์ประกอบมาจัดกลุ่ม เพื่อกำหนดค่าคะแนนของแต่ละกลุ่ม โดยกำหนดมาตรฐานการให้คะแนนในทุกองค์ประกอบดังนี้ คือ

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มพื้นที่ที่มีสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม อยู่ในสภาพที่ดีที่สุดกว่าพื้นที่อื่น จะได้คะแนน =3

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มพื้นที่ที่มีสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม อยู่ในสภาพปานกลาง จะได้คะแนน =2

กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มพื้นที่ที่มีสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม อยู่ในสภาพด้อยที่สุด จะได้คะแนน =1

ตัวอย่าง ปัจจัยทางกายภาพ ในด้านอัตราส่วนประชากรเมืองต่อประชากรทั้งหมด สามารถแบ่งกลุ่มอัตราส่วนประชากรเมืองต่อประชากรทั้งหมดได้ 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 มีอัตราส่วนประชากรเมืองต่อประชากรทั้งหมด 0.31 ขึ้นไป ได้แก่ อำเภอเมือง จะได้คะแนน =3

กลุ่มที่ 2 มีอัตราส่วนประชากรเมืองต่อประชากรทั้งหมด 0.21 -0.23 ได้แก่ อำเภอน้ำม่วน อำเภอท่ามะกา อำเภอไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ อำเภอสังขละบุรี จะได้คะแนน =2

กลุ่มที่ 3 มีอัตราส่วนประชากรเมืองต่อประชากรทั้งหมด 0.06 -0.21 ได้แก่ อำเภอพนมทวน อำเภอเลาขวัญ อำเภอศรีสวัสดิ์ และอำเภอบ่อพลอย จะได้คะแนน =1

ส่วนองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ก็จะใช้วิธีการพิจารณาเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาทั้งหมดจะได้ค่าคะแนนรวมทั้งหมดของสถานภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยถือว่าพื้นที่ใดที่มีค่าคะแนนรวมสูงถือว่าพื้นที่นั้นมีระดับการพัฒนาสูงกว่าพื้นที่อื่น จากค่าการพิจารณาของพื้นที่

ตารางที่ 5.5 แสดงคะแนนจากการประเมินสภาพปัจจัยทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม

ปัจจัยต่าง ๆ / อ่าวเภอ	เมือง	ท่าม่วง	ท่ามะกา	พนมทวน	เลาขวัญ	บ่อพลอย	ไทรโยค	ศรีสวัสดิ์	ทองผาภูมิ	สังขละบุรี
ประชากรเมือง/ประชากรทั้งหมด	3	2	2	1	1	1	2	1	2	2
อัตราการเจริญเติบโตของประชากร	1	2	1	1	2	3	2	2	2	1
อัตราการย้ายเข้า	3	2	2	2	2	3	2	3	2	1
อัตราการย้ายออก	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2
ความหนาแน่นประชากร/พื้นที่	1	2	3	1	1	1	1	1	1	1
เส้นทางคมนาคม/พื้นที่	2	2	3	2	2	2	1	1	1	1
หมู่บ้านที่มีประชากรขนาดใหญ่	2	3	3	2	1	2	1	2	1	1
หมู่บ้านที่ไฟฟ้	2	2	3	2	-	1	1	-	1	1
ทรัพยากรท่องเที่ยว	3	1	1	1	-	1	2	2	2	1
รวมปัจจัยทางกายภาพ	19	18	20	14	11	16	14	12	14	12
รายได้เฉลี่ยต่อประชากร	2	2	3	1	1	1	1	1	2	1
จำนวนโรงงาน/ประชากร	2	3	3	2	2	1	1	1	2	2
การลงทุน/ประชากร	1	2	3	1	1	1	1	1	1	1
จำนวนร้านค้า/ประชากร	3	2	2	2	1	2	3	1	2	2
สินเชื่อเพื่อการเกษตร/ประชากร	2	2	2	2	1	3	2	-	1	-

ตารางที่ 5.5 (ต่อ)

บิลด์ยี่ต่าง ๆ / อำเภอ	เตียง	ทำม้วาง	ทำมะกะกา	พมมะกาน	เลาขวัญ	บ้อพลอย	วาทะโรบค	ศัรล่วลัถ	ทอองผากูมิ	ลั่งขลอะบู้ร
น้อถ้อถ้อครออง/ประข่ากร	1	1	1	2	3	2	2	1	1	1
ผู้เ้าถ้อถ้อครออง/ล้าขออง	2	2	1	2	3	3	3	-	3	2
รวมบิลด์ยี่ทางเคัรขฐฤถิด	13	14	15	12	12	13	13	5	12	9
ลัถถานอวมามย์/ประข่ากร	2	1	1	2	2	2	3	3	3	3
ล้าทหม้าถ้อนวมมย์/ประข่ากร	2	2	1	2	3	2	2	3	3	3
แพทย์/ประข่ากร	3	1	3	1	-	2	-	-	-	-
พยาบาล/ประข่ากร	3	1	2	1	-	2	2	-	-	-
เดียง/ประข่ากร	3	1	3	1	-	2	2	-	3	-
ฮัถตราล่วนคฺร/น้า, เร็ยบ	2	2	2	2	1	1	2	3	3	3
ฮัถตราล่วนทมิ, เร็ยบมว็รอม/น้า, เร็ยบประถม	3	2	2	2	1	1	1	1	1	2
รวมบิลด์ยี่ทางลั่งคคม	18	10	14	11	7	12	12	10	13	11
รวม	50	42	49	37	30	41 ⁺	39	27	39	32

ระดับอำเภอของจังหวัดกาญจนบุรี (รายละเอียดอยู่ในตารางที่ 5.5) เมื่อนำมาจัดทำเป็น histogram เพื่อแบ่งออกเป็นกลุ่มตามลักษณะความใกล้เคียงของการพัฒนา ปรากฏว่า สามารถจัดกลุ่มพื้นที่ระดับอำเภอได้ดังนี้

1. กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอน้ำมะกา และอำเภอน้ำม่วง
2. กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลาง ได้แก่ อำเภอบ่อพลอย อำเภอ ไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอพนมทวน
3. กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่ำ ได้แก่ อำเภอสังขละบุรี อำเภอเลาขวัญ และอำเภอศรีสวัสดิ์

ในการศึกษาถึงสภาพการพัฒนาของพื้นที่ระดับอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี ได้พิจารณาจากสภาพปัจจัยทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งจะได้นำพารวมของระดับการพัฒนา ดังนั้นเมื่อต้องการทราบในรายละเอียดว่าพื้นที่อำเภอใดในจังหวัดกาญจนบุรี มีสภาพเด่นหรือด้อยในสภาพการพัฒนาด้านใดบ้าง จึงได้ทำการศึกษาแยกแต่ละปัจจัยดังนี้ คือ

1) ปัจจัยทางกายภาพ เมื่อนำปัจจัยทางกายภาพมาประเมินเพื่อหาค่าการพัฒนาในอำเภอต่าง ๆ และนำมาจัดทำเป็น histogram เพื่อแบ่งออกเป็นกลุ่มตามลักษณะความใกล้เคียงของการพัฒนา พบว่า สามารถจัดกลุ่มพื้นที่ระดับการพัฒนาในอำเภอต่าง ๆ ได้ดังนี้

- (1) กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูงด้านกายภาพ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอน้ำม่วง และอำเภอน้ำมะกา
- (2) กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลางด้านกายภาพ ได้แก่ อำเภอบ่อพลอย อำเภอไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอพนมทวน
- (3) กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่ำด้านกายภาพ ได้แก่ อำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ และอำเภอเลาขวัญ

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เมื่อนำปัจจัยทางเศรษฐกิจมาประเมินเพื่อหาค่าการพัฒนาในอำเภอต่าง ๆ และนำมาจัดทำเป็น histogram เพื่อแบ่งกลุ่มตามลักษณะความใกล้เคียงของการพัฒนา พบว่าสามารถจัดกลุ่มพื้นที่ระดับการพัฒนาในอำเภอต่าง ๆ ได้ดังนี้

(1) กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสู่ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อำเภอท่ามะกา และอำเภอท่าม่วง

(2) กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ่อพลอย อำเภอไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ อำเภอเลาขวัญ และอำเภอพนมทวน

(3) กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่ำด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อำเภอสังขละบุรี และอำเภอศรีสวัสดิ์

3) ปัจจัยทางสังคม เมื่อนำปัจจัยทางสังคมมาประเมินเพื่อหาค่าการพัฒนาในอำเภอต่าง ๆ และนำมาจัดทำเป็น histogram เพื่อแบ่งออกเป็นกลุ่มตามลักษณะความใกล้เคียงของการพิจารณา พบว่า สามารถจัดกลุ่มพื้นที่ระดับการพัฒนาในอำเภอต่าง ๆ ได้ดังนี้

(1) กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสู่ด้านสังคม ได้แก่ อำเภอเมือง

(2) กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลางด้านสังคม ได้แก่ อำเภอท่ามะกา อำเภอไทรโยค อำเภอบ่อพลอย อำเภอพนมทวน อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสังขละบุรี

(3) กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่ำด้านสังคม ได้แก่ อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอเลาขวัญ และอำเภอท่าม่วง

เมื่อนำค่าการพัฒนาจากปัจจัยทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม มาพิจารณารวมกันทำให้สามารถวัดระดับการพัฒนาของพื้นที่ในจังหวัดกาญจนบุรีได้ ออกเป็น 3 ระดับด้วยกัน คือ กลุ่มที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง, กลุ่มที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลาง และกลุ่มที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่ำ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งทำให้มองเห็นภาพรวมของสภาพการพัฒนาในลักษณะเด่น และด้อยอย่างชัดเจน จะเห็นได้ว่าพื้นที่บริเวณตอนใต้ของจังหวัด ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอท่ามะกา และอำเภอท่าม่วง มีศักยภาพในการพัฒนาสูง ส่วนบริเวณตอนเหนือของจังหวัด ได้แก่ อำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ และอำเภอเลาขวัญ มีศักยภาพในการพัฒนาต่ำ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในอนาคต

แต่เมื่อพิจารณาค่าการพัฒาแต่ละปัจจัยทำให้ทราบว่า พื้นที่อำเภอต่าง ๆ มีสภาพ
 เต็มและด้อยในปัจจัยที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ พื้นที่อำเภอที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา เป็น
 อย่างมากในด้านกายภาพ ได้แก่ อำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ และอำเภอเลาขวัญ
 ส่วนอำเภอที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อำเภอสังขละบุรี และอำเภอ
 ศรีสวัสดิ์ และอำเภอที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในด้านสังคม ได้แก่ อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอ
 เลาขวัญ และอำเภอม่วงนอก นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่า อำเภอที่มีลักษณะด้อยในทุก
 ปัจจัย ได้แก่ อำเภอศรีสวัสดิ์ และอำเภอที่มีลักษณะเด่นทั้งทางด้านกายภาพ และเศรษฐกิจ
 คือ อำเภอมะกา

5.4 สรุปการพัฒนาภาคตะวันตกและจังหวัดกาญจนบุรี

แนวทางหลักในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 4 มีความแตกต่างไปจาก
 แผนพัฒนาฉบับที่แล้วมา คือ เปลี่ยนจากการวางแผนเป็นรายสาขา มาเป็นการวางแผนที่มุ่ง
 พิจารณาปัญหาขั้นรากฐาน และปัญหาเร่งด่วน โดยมีแนวทางการพัฒนาหลักที่สำคัญ สรุปได้
 ดังนี้

- 1). เร่งขยายการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในสาขาเกษตรกรรม
- 2). กำหนดแนวทางการพัฒนาภาคและกระจายการพัฒนาเมืองหลักขึ้น ในส่วน
ภูมิภาคอย่างมีแผนที่
- 3). เร่งขยายและกระจายบริการทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทั่วถึงประชาชน
ในชนบท
- 4). ลดอัตราการเพิ่มประชากร
- 5). ปรับปรุงโครงการสร้างอุตสาหกรรม โดยเน้นอุตสาหกรรมผลิตวัตถุดิบ
และอุตสาหกรรมส่งออก ตลอดทั้งอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องกับการเกษตร และทรัพยากรธรรมชาติ
- 6). กำหนดแนวทางการบูรณะและบริการการคัดสรรทรัพยากรเศรษฐกิจหลัก
และแนวทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

5.4.1 การพัฒนาภาคตะวันตกในช่วงปี พ.ศ. 2520 - พ.ศ. 2524

ภาคตะวันตกนับว่าเป็นภาคที่ล้าหลังที่สุดภาคหนึ่ง ทางด้านเศรษฐกิจและการผลิต ทั้งในสาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม และความล้าหลังในชนบท ซึ่งได้มีสัปดาห์ให้เกิดการอพยพจากภาคในอัตราที่สูง และเป็นที่น่าวิตกว่า ช่องว่างทางด้านรายได้ระหว่างภาคกลางกับภาคตะวันตกจะมากขึ้น เป็นลำดับ และในระยะยาว ภาคตะวันตกจะกลายเป็นภาคที่ล้าหลังที่สุดของประเทศทางด้านเศรษฐกิจและรายได้¹ ซึ่งได้กำหนดแนวทางการพัฒนาภาคตะวันตกไว้ดังนี้คือ

1. แนวทางการพัฒนาด้านกายภาพ

1.1 แนวทางสำหรับแก้ไขปัญหาการโยกย้ายถิ่น

- เร่งรัดโครงการพัฒนาที่ดินในเขตชลประทาน
- ลดความแตกต่างระหว่างรายได้ในเขตชลประทานและเขตแห้งแล้งของภาค
- ควบคุมการอพยพของประชากร เพื่อป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

1.2 แนวทางป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

- สกัดตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดเขตที่ควรสงวน เป็นป่า
- สกัดตั้งหมู่บ้านป่าไม้ในบริเวณที่มีการบุกรุกจนเสื่อมโทรม และควบคุมไม่ให้มีการทำลายป่า
- กำหนดให้บริษัทเพื่อทำสัมปทานป่าไม้ปลูกไม้ทดแทน

¹สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แนวทางการพัฒนาภาคและจังหวัดภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคตะวันออก ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2520-2524) (เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม, 2519), หน้า 5.

- มีการประสานงานกับหน่วยราชการต่าง ๆ เพื่อการปราบปรามป้องกันและบำรุงรักษาป่า
- การมีการเพิ่มบทลงโทษให้หนักยิ่งขึ้น และเพิ่มเจ้าหน้าที่งานรักษาป่า ให้พอเพียง
- บริเวณป่าไม้ที่สามารถตัดลี้รรเป็นที่ทำกินได้ ควรรับเร่งดำเนินการและตัดลี้รรให้ผู้ที่มีความต้องการจริง ๆ ก็จะสามารถลดการทำลายป่าได้มาก

2. แนวทางการพัฒนาด้านประชากร

- ควบคุมอัตราการเกิดของประชากร
- ส่งเสริมความรู้ทางด้านวิชาอาชีพให้กับประชาชน
- ขยายบริการต่าง ๆ ให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชน
- นโยบายการพัฒนาชนบท จะต้องเร่งรัดและส่งเสริมการพัฒนาชนบท โดยวิธีการปฏิรูปที่ดิน สร้างโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และโครงการเศรษฐกิจที่เน้นการใช้แรงงานในเขตชนบท
- นโยบายพัฒนาเมืองและอุตสาหกรรม ให้มีการพัฒนาเมืองหลัก และเร่งรัดขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีการว่างงานเป็นจำนวนมาก และพัฒนาชุมชนขนาดเล็กให้เป็นศูนย์บริการทางเศรษฐกิจและสังคม

3. แนวทางการพัฒนาการผลิตและรายได้

- ขยายฐานเศรษฐกิจของภาค
- กระจายความเจริญจากเขตชานกรุง เทพมหานครไปสู่ภาคตะวันตกมากขึ้น
- จัดตั้งสถาบันการเกษตร
- ส่งเสริมการผลิตที่มีแนวการพัฒนาสูง
- ปรับปรุงเทคนิคการผลิตด้านการเกษตร

4. แนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ปัญหาความยากจนในชนบทและปัญหาที่ดิน

4.1 นโยบายปฏิรูปที่ดิน

- เร่งดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อให้ชาวไร่ชาวนาที่ขาดแคลนที่ดินหรือไม่มีที่ดิน ได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
- นโยบายปฏิรูปที่ดิน จะต้องประสานกับนโยบายควบคุมค่าเช่านา เพื่อความเป็นธรรมของผู้เช่านา
- นโยบายปฏิรูปที่ดิน จะต้องได้รับการสนับสนุนจากการแก้ไขปัญหาหนี้สินของชาวนาด้วย

4.2 นโยบายการจ้างงาน จำเป็นต้องวางนโยบายการจ้างงานทำในเขตชนบท รวมทั้งขยายขอบเขตของ พ.ร.บ. แรงงาน ออกไปสู่สาขาเกษตรกรรมด้วย

4.3 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมในเขตเมือง เพื่อแก้ไข
ปัญหาการว่างงาน

5. แนวทางการพัฒนาพื้นที่พิเศษ

- พื้นที่ลำห้วยส่งทาง เศรษฐกิจและสังคม ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ต้องเป็นโครงการพัฒนาชนบทเป็นพิเศษ โครงการเสริมสร้างการจ้างงานทำ และโครงการวางแผนครอบครัว
- พื้นที่ที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง ในเขตจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ จะต้องปฏิรูปเศรษฐกิจ การเกษตร และการบูรณะฟื้นฟูชนบท ตลอดจนการให้บริการทางสังคมแก่ประชาชนในเขตที่อยู่ห่างไกล

5.4.2 การพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี ในอ่าวแม่พัฒนา ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520 - พ.ศ. 2524

นโยบายหลัก

- 1) ส่งเสริมอาชีพและกระจายรายได้ ตลอดจนเสริมสร้างความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 2) พัฒนาส่งเสริมการบริการขั้นพื้นฐานในท้องถิ่นที่ห่างไกลและทุรกันดาร

- 3) ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้ได้ประโยชน์สูงสุด
- 4) แก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยพิจารณาความต้องการของประชาชน
- 5) เน้นให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทำงานร่วมมือประสานงานกันอย่าง

จริงจัง โดยวางแนวทางร่วมกันในการปฏิบัติ

- 6) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัด

แนวทางการพัฒนา

- 1) แนวทางการพัฒนาด้านกายภาพ
 - เร่งรัดโครงการพัฒนาที่ดินในเขตชลประทาน
 - เร่งรัดการพัฒนาในเขตที่มีความแห้งแล้ง
 - ควบคุมการอพยพประชากร
- 2) แนวทางการพัฒนาความต้องการของจังหวัดกาญจนบุรี ในยว่ง

พ.ศ. 2520-2524

2.1 แนวทางการพัฒนาที่ดินทำกิน

- ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- ตัดทอนผังสิทธิกรรมสิทธิ์และปักเขตให้แน่นอนในที่ดิน
สาธารณประโยชน์
- ป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลาย โดยการประสาน
งานอย่างใกล้ชิดระหว่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและปฏิบัติ
งานอย่างจริงจัง
- สกัดทอนบ้านป่าไม้ ฝัคมเกษตรกรรม หรือการปฏิรูปที่ดิน
ในบริเวณป่าเสื่อมโทรม
- บริเวณป่าที่ถูกบุกรุกทำลายที่เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร
จะต้องหาทางบำรุงให้มีสภาพคืนคงเดิม และดำเนินการ
ให้การศึกษาแก่ประชาชน

2.2 แนวทางการพัฒนาด้านคมนาคม

- สร้างถนน อำเภอไทรโยค ทองผาภูมิ สังขละบุรี
- ปรับปรุงถนนแล่งอยู่โต โดยขยายผิวจราจรอย่างน้อย 4 ช่องทาง และให้มีไหล่ถนน ทางวิ่ง สำหรับที่จอดรถ และที่ว่างของศักรยานยนต์
- ดำเนินการสร้างถนนอย่างถาวร ล่ามตลาดเขต-เลาขวัญ
- จัดตั้งงบพิเศษ เพื่ออุดหนุนและสนับสนุนการซ่อมแซมและปรับปรุง รวมทั้งสร้างถนนเส้นทางคมนาคมในท้องถิ่น เป็นประจำปี

การเกษตร

2.3 แนวทางการพัฒนาด้านน้ำเพื่อการบริโภค อุปโภค และเพื่อ

- เร่งรัดการขุดคลองข่อย เพื่อนำน้ำจากเขื่อนวชิราลงกรณ์ ไปยังพื้นที่แห้งแล้งในท้องที่อำเภอพนมทวน ถ้ามีห้วยหรือลำน้ำ ควรให้มีการสร้างฝายน้ำล้น หรือเขื่อนกักเก็บน้ำ เพื่อไว้ใช้ในฤดูแล้ง
- ควรดำเนินการขุดสระ บ่อน้ำ ในพื้นที่ดอนที่คลองข่อย ล่งน้ำไปไม่ถึง

2.4 แนวทางการพัฒนาด้านอาชีพ

- ให้มีการประกันราคาอ้อย และล้ง เล้งริมนให้มีการขายอ้อย โดยคิดราคาตามปริมาณความหวาน รวมทั้งปรับปรุงพันธุ์อ้อย การดูแลรักษา การใส่ปุ๋ย และการปราบศัตรูอ้อย
- ให้มีการเตรียมการปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น ๆ ที่มีราคาสูงและเป็นที่ต้องการของตลาด
- ล้ง เล้งริมนให้เกษตรกรร่วมมือในรูปของสหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาชีพต่าง ๆ

- ส่ง เสริมและสนับสนุนให้ประชาชน เลี้ยงสัตว์ โค กระบือ อูฐ ฯลฯ ให้มากขึ้น

2.5 แนวทางการพัฒนาด้านการสาธารณสุข

- เพิ่มและขยายการบริการด้านสาธารณสุข
- สนับสนุนและขยายกิจการโครงการแพทย์ทางอากาศ

2.6 แนวทางการพัฒนาด้านการศึกษา

- เพิ่มอัตราค่าส่งครูให้มากขึ้น
- ปลุกสร้างซ่อมแซม ปรับปรุงโรงเรียนและอาคารเรียน อาคารบ้านพักครู และจัดหาอุปกรณ์วัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้ในการศึกษา
- ปรับปรุงหลักสูตรในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

2.7 แนวทางการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค

- เพิ่มบริการด้านการไฟฟ้า ไปยัง เขตชนบทที่ขาดแคลน
- เพิ่มบริการประปา ในขนาดที่เหมาะสมกับขนาดของชุมชน
- ขยายกิจการโทรศัพท์ โดยเฉพาะในเขตที่มีชุมชนหนาแน่น
- ขยายกิจการไปรษณีย์โทรเลขให้มากขึ้น

2.8 แนวทางการพัฒนาด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย

- ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจปกครองบังคับบัญชาข้าราชการในส่วนราชการต่างจังหวัดอย่างแท้จริง
- ให้มีการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง และตำรวจ ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพ
- เพิ่มอัตราค่าส่งฝ่ายลอบลุ่มและปราบปราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตทุรกันดาร
- เพิ่มเติมและปรับปรุงอาวุธยุทโธปกรณ์ ยานพาหนะรถยนต์ รถจักรยานยนต์ วิทยุสื่อสาร และอื่น ๆ

- ให้มีการปฏิบัติการด้านจิตวิทยาใน เขตอิทธิพลแทรกซึมของคอมมิวนิสต์
- ทำการพัฒาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตแทรกซึม

2.9 แนวทางการพัฒนาด้านชนกลุ่มน้อย

- ตั้งด่านสกัดกั้น โดยมีเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองมาประจำ โดยมีการประสานงานระหว่าง เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง
- ทำการสำรวจชนกลุ่มน้อยที่อพยพเข้ามา เพื่อให้รู้จำนวนที่แน่นอน และจัดทำทะเบียนบัตรประจำตัวผู้อพยพ เพื่อสามารถทำการตรวจสอบ และควบคุมได้ง่าย
- ทำการผลักดันชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า ที่เข้าเมืองอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายให้ออกไป
- ดำเนินการควบคุม การประกอบอาชีพของชนกลุ่มน้อย มิให้มาแย่งอาชีพของคนไทย

5.4.2.1 แผนพัฒนาและโครงการพัฒนา

แผนพัฒนาและโครงการพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงปี

พ.ศ. 2520-2524 สามารถที่จะแบ่งเป็นแผนงานและโครงการตามสาขาที่สำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1) แผนพัฒนาสาขาการเกษตรและสหกรณ์ มีโครงการ

พัฒนา แยกได้ดังต่อไปนี้ คือ

- แผนงานการพัฒนาการกสิกรรม
- แผนงานการพัฒนาการปศุสัตว์
- แผนงานการพัฒนาการประมง
- แผนงานการพัฒนาการป่าไม้
- แผนงานการพัฒนาการชลประทาน
- แผนงานการพัฒนาการสหกรณ์
- แผนงานการพัฒนาการที่ดินและการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

การบริการ

2) แผนการพัฒนาสาขาการอุตสาหกรรม การพาณิชย์และบริการ

- แผนงานการพัฒนาการอุตสาหกรรม
- แผนงานการพัฒนาสาขาการพาณิชย์และบริการ

3) แผนงานการพัฒนาสาขาการคมนาคมและขนส่ง

4) แผนงานการพัฒนาสาขาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

5) แผนงานการพัฒนาสาขาพัฒนา เมืองและลำธารอุปโภค

6) แผนงานการพัฒนาสาขาการลำธารผลิต

7) แผนงานการพัฒนาสาขาการศึกษา วัฒนธรรม และ

โบราณสถาน-วัด

- แผนงานการพัฒนาการศึกษา ก่อนภาคบังคับ

- แผนงานการพัฒนาประถมศึกษา

- แผนงานพัฒนามัธยมศึกษา

- แผนงานพัฒนาอาชีวศึกษาและการฝึกหัดครู

- แผนงานการพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน

- แผนงานการสนับสนุนการศึกษา

- แผนงานการพัฒนา วัฒนธรรมและโบราณสถาน วัด

8) แผนงานการพัฒนาสาขาการส่งเสริมการท่องเที่ยว

9) แผนงานการพัฒนาสาขาการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

และทรัพยากรธรรมชาติ

- แผนงานการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

- แผนงานการป้องกันและควบคุมสิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษ

5.4.2.2 งบประมาณการพัฒนา

จากแผนงานและโครงการพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงปี

พ.ศ. 2520-2524 ซึ่งได้มีแผนงานตามสาขาที่สำคัญ ๆ 9 ด้าน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ถ้าพิจารณาการสัดส่วนงบประมาณในแต่ละสาขาการพัฒนาจะพบดังนี้ คือ จากงบประมาณการพัฒนาทั้งหมด

ตารางที่ 5.7 แสดงจำนวนโครงการในพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาในสาขาต่าง ๆ ในช่วงปี พ.ศ.2520-พ.ศ.2524

อำเภอ	การเกษตร และสหกรณ์	การอุตสาหกรรม และการพาณิชย์ และบริการ	การคมนาคม- คนและ การขนส่ง	การพัฒนา- เมืองและ สาธารณูป โภค	การส่งเสริม การท่องเที่ยว	กิจการ สังคม	การสาธารณสุข	การศึกษา วัฒนธรรม และโบราณ วัตถุ	การอนุรักษ์ และสิ่งแวดล้อม และทรัพยากร ธรรมชาติ	รวม ทั้งหมด	ร้อยละ
เมือง	34	2	6	16	2	15	14	13	2	104	18.75
ท่าม่วง	43	3	7	15	-	15	4	4	2	93	17.10
ท่ามะกา	18	-	4	24	-	12	3	9	2	72	13.24
พนมทวน	31	1	5	14	-	14	3	3	-	71	13.05
เลาขวัญ	5	1	4	-	-	-	1	-	-	11	2.02
บ่อพลอย	23	1	7	8	-	15	2	1	1	58	10.66
ไทรโยค	27	2	5	5	-	15	1	3	3	61	11.21
ศรีสวัสดิ์	14	1	2	2	-	15	2	2	2	40	7.35
ทองผาภูมิ	10	1	1	-	-	7	1	-	-	20	3.68
สังขละบุรี	1	-	-	1	-	12	1	-	1	16	2.94

964,224,375 ล้านบาท จะเป็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นสัดส่วนสูงที่สุด คือ ร้อยละ 74.54 ของงบประมาณ โดยแยกเป็น แผนงานการพัฒนาสาขาเกษตร และสหกรณ์ ถึงร้อยละ 42.01 สาขาการคมนาคมและขนส่ง ร้อยละ 24.75 สาขาการพัฒนาเมืองและสาธารณูปโภค ร้อยละ 7.43 สาขาการอุตสาหกรรม การพาณิชย์ และบริการ ร้อยละ 0.24 และสาขาส่งเสริมการท่องเที่ยว ร้อยละ 0.11 ส่วนการพัฒนาด้านสังคม มีร้อยละ 25.46 โดยแยกเป็น สาขาการสาธารณสุข ร้อยละ 10.28 สาขาการศึกษา วัฒนธรรมและโบราณสถาน-วัตถุ ร้อยละ 10.07 สาขาการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ ร้อยละ 3.56 และ สาขากิจการสังคม ร้อยละ 1.55

จะเห็นได้ว่า ในช่วงปี พ.ศ.2520-พ.ศ.2524 งบประมาณ การพัฒนาของจังหวัดกาญจนบุรี ให้ความสำคัญกับสาขาเกษตรและสหกรณ์มากที่สุด ซึ่งในช่วงดังกล่าวนี้ การเกษตรทำรายได้ให้กับจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนงบประมาณการพัฒนาสาขา การส่งเสริมการท่องเที่ยวมีน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามสาขาการส่งเสริมการท่องเที่ยวก็เริ่มได้รับความสนใจ

5.4.2.3 พื้นที่เป้าหมายของแผนงานและโครงการพัฒนา

จากแผนงานและโครงการพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงปี พ.ศ.2520-พ.ศ.2524 ซึ่งได้แบ่งการพัฒนาออกเป็นสาขาต่าง ๆ ที่สำคัญ 9 ด้าน คือ การเกษตรและสหกรณ์ การอุตสาหกรรม การพาณิชย์และบริการ การคมนาคมและขนส่ง การพัฒนาเมืองและสาธารณูปโภค การส่งเสริมการท่องเที่ยว กิจการสังคม การสาธารณสุข การศึกษาวัฒนธรรมและโบราณสถาน-วัตถุ และการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ แผนงานเหล่านี้ได้กระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดกาญจนบุรี ดังนี้

สรุปผลการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 4 คือ พ.ศ.2520-พ.ศ.2524 ผลของการพัฒนาจะพบว่า พื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาของจังหวัดกาญจนบุรี มากที่สุด คือ อำเภอเมือง ซึ่งถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพราะโครงการพัฒนาทุกสาขาลงในพื้นที่ของอำเภอเมืองมากที่สุด ถึงร้อยละ 18.75 ของโครงการทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อำเภอท่าม่วง และ อำเภอท่ามะกา มีโครงการพัฒนาในพื้นที่ ร้อยละ 7.10 และร้อยละ 13.24 ตามลำดับ ส่วนอำเภอเลาขวัญ ได้รับการพัฒนาน้อยที่สุด เพราะมีโครงการในพื้นที่เพียง ร้อยละ 2.02 เท่านั้น

5.4.2.4 บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนา

จังหวัดกาญจนบุรี

หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนรับผิดชอบในการวางแผนพัฒนาจังหวัด ได้แก่ หน่วยงานราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น (ซึ่งประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล ลุ่มชาภิบาล และสภาตำบล) และรัฐวิสาหกิจ ในการศึกษารายละเอียด และขีดความสามารถของหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ ได้พิจารณาจากงบประมาณในการพัฒนาของหน่วยงานต่าง ๆ ตามสาขาการพัฒนา ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2520-2524 พบว่า งบประมาณการพัฒนาส่วนใหญ่ เป็นงบประมาณที่มาจากราชการบริหารส่วนกลาง ถึงร้อยละ 64.02 ของงบประมาณทั้งหมด ร้อยละ 14.32 เป็นงบประมาณที่มาจากราชการบริหารส่วนภูมิภาค สำหรับงบประมาณที่มาจากราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีน้อยมาก เมื่อพิจารณาตามสาขาการพัฒนา จะเห็นได้ว่า งบประมาณของราชการส่วนกลางจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการพัฒนาสาขาการเกษตรและสหกรณ์ เป็นร้อยละ 54.97 ของงบประมาณจากส่วนกลาง ส่วนราชการบริหารส่วนภูมิภาค จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านสังคม โดยร้อยละ 50 เป็นงบการพัฒนาต้านสาธารณภัย สำหรับราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาทางด้านการบริการขั้นพื้นฐาน โดยที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดและสภาตำบล มีงบประมาณในการพัฒนาด้านการคมนาคมขนส่งมากที่สุด เทศบาล และลุ่มชาภิบาล ใช้งบประมาณเกินร้อยละ 90 สำหรับการพัฒนาเมือง และสาธารณูปโภค นอกจากนี้ยังมีงบประมาณที่มาจากรัฐวิสาหกิจ และเงินอุดหนุนจากส่วนกลาง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาด้านการคมนาคมขนส่ง

จากงบประมาณที่มาจากหน่วยงานต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า หน่วยงานราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ยังคงมีบทบาทสำคัญที่รับผิดชอบในการวางแผนและพัฒนาจังหวัด ส่วนราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีบทบาทน้อยมาก ดังจะเห็นได้จากงบประมาณจากราชการบริหารส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ฐานะการคลังท้องถิ่นอยู่ในสถานะเกินดุลก็เป็นส่วนใหญ่ รายได้ของท้องถิ่นยังพึ่งตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง ซึ่งหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นน่าจะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนมากขึ้น จะเป็นการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นในการทำหน้าที่วางแผนพัฒนา ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น มีขีด
จำกัดและปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างและการบริหารบางประการ เช่น

เทศบาล เป็นหน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่ประชาชน
มีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมมากกว่าหน่วยงานปกครองท้องถิ่นในรูปแบบอื่น ๆ แต่การคาดหวังให้เทศบาล
มีบทบาทในการวางแผนพัฒนาจังหวัดนั้น ยังมีปัญหาและอุปสรรค เนื่องจากการจัดองค์การและ
อัตรากำลังมีจำกัด ไม่มีหน่วยงานวางแผน อำนาจหน้าที่ถูกควบคุมจากส่วนกลาง อย่างไรก็ตาม
ก็ดี เทศบาลสามารถดำเนินการวางแผนท้องถิ่นเองได้ ถ้ารัฐบาลกลางให้เทศบาลมีอิสระใน
การกำหนดนโยบายได้เอง เทศบาลมีอัตรากำลังของตนเองเพียงพอ มีงบประมาณหรือรายได้
ของตนเองเพียงพอ และมีอิสระในการบริหารงาน และมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน¹

สุขาภิบาล มีปัญหาด้านการจัดองค์การ และอัตรา
กำลังด้านการวางแผน มักขาดความรู้ และประสบการณ์ในการวางแผน อำนาจหน้าที่ถูกควบคุม
จากส่วนกลางเช่นกัน

องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นหน่วยงานปกครอง
ท้องถิ่น ที่ตั้งขอบเขตอำนาจหน้าที่ครอบคลุมพื้นที่ชนบททั้งจังหวัด จึงน่าจะมีความเหมาะสม
ในการวางแผนพัฒนาจังหวัดมากกว่าหน่วยงานปกครองท้องถิ่นในรูปแบบอื่น ๆ แต่ขีดความสามารถ
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีจำกัด นอกจากงบประมาณและการคลังท้องถิ่นแล้ว ในการ
บริหารงานและโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเอง คือ ข้าราชการส่วนใหญ่ ไม่
ค่อยมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและการวางแผน ตลอดจนยังมีความผูกพันกับงาน นโยบาย
และสายบังคับบัญชา กับส่วนกลาง

¹ ประหยัด หงษ์ทองคำ และคณะ, รายงานการวิจัย เรื่องสัมฤทธิ์ภาพขององค์การ
ปกครองท้องถิ่น ในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น : บทบาทของเทศบาลและสุขาภิบาล
(เอกสารเล่นนอกคณะอนุกรรมการวางแผนกระจายอำนาจการพัฒนาบริหารรัฐท้องถิ่น) หน้า 59.

สภาตำบล รายได้ของสภาตำบลได้เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมในการวางแผนพัฒนาของสภาตำบลได้โดย เนื่องจากสภาตำบลมีรายได้ต่ำ องค์ประกอบทางโครงสร้างการบริหารของสภาตำบล อยู่ในสภาพที่เป็นข้อจำกัดต่อการวางแผนพัฒนาเป็นอย่างมาก ทั้งในเรื่องการคัดองค์การ อำนาจหน้าที่รายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านบุคลากร ส่วนปัจจัยแวดล้อมที่น่าจะเป็นข้อได้เปรียบของสภาตำบล ในการวางแผน คือ การระบุนโยบายและความต้องการของประชาชน ซึ่งควรจะทำให้ได้ดีกว่าหน่วยงานท้องถิ่นอื่น ๆ

5.4.3 การพัฒนาภาคตะวันตกในช่วงปี พ.ศ. 2525 -พ.ศ. 2529

แผนพัฒนาระดับชาติ ในแผนพัฒนาฉบับที่ 5 นี้ ได้วางแนวนโยบายและมาตรการหลักที่พอจะสรุปได้ดังนี้ คือ

แนวนโยบาย

1. ปรับโครงสร้างการผลิตด้านการเกษตรจากการเพิ่มผลผลิต "แบบเต็มโดยการขยายพื้นที่เพาะปลูก" มาเป็น "แบบการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต" หรือเป็นการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้มากขึ้น

2. สนับสนุนให้เกษตรกรสามารถขยายผลผลิตได้ในระดับราคาที่ เป็นธรรม

3. เร่งรัดการกระจายการถือครองที่ดิน

4. ตำเนินนโยบายการเงินที่จะสนับสนุนสถาบันการเงินของรัฐ

5. ส่งเสริมการรวมกลุ่มของสถาบันในชนบท

6. ส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อมและอุตสาหกรรมในภูมิภาค

7. เร่งทำการสำรวจทรัพยากรแร่และประเมินผลการสำรวจที่ทำมาแล้ว เพื่อให้ทราบศักยภาพของแร่ และทรัพยากรธรณี

8. เร่งรัดการแก้ไขปัญหการบุกรุกทำเหมืองแร่อย่างผิดกฎหมาย และปรับปรุงวิธีการผลิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มาตรการการพัฒนา

1. การเพิ่มประสิทธิภาพการไถ่ทรัพยากรธรรมชาติ

1.1 แหล่งน้ำ ปรับปรุงและขยายพื้นที่ชลประทาน พัฒนาลุ่มน้ำที่ยังไม่มีการพัฒนาให้ได้ประโยชน์ กระจายแหล่งน้ำขนาดเล็ก ออกไปยังพื้นที่นอกเขตชลประทาน ปรับปรุงโครงสร้างองค์การ และกลไกการบริหารงานของหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำให้ประสานกัน และกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นสำหรับโครงการขนาดเล็ก

1.2 ที่ดินและป่าไม้ เร่งสำรวจการไถ่ที่ดินเพื่อกำหนดนโยบายการไถ่ที่ดิน ปฏิรูปที่ดิน ปรับปรุงดินที่มีปัญหาในภาคต่าง ๆ ปรับปรุงพื้นที่ป่า ทบทวนการคัดเลือกคนสร้างตนเอง ให้นำมีการขยายการเปิดพื้นที่ใหม่ กระจายอำนาจและกำลังบุคลากรในการควบคุมดูแล และป้องกันการทำลายไม้

1.3 การวิจัยและส่งเสริม กำหนดแผนวิจัยการเกษตรแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับปัญหาหลักในแต่ละพื้นที่ ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรให้เข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยี ในการใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เช่น น้ำ ปุ๋ย เมล็ดพืช เร่งรัดการส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียน เพิ่มประสิทธิภาพการไถ่ที่ดิน ส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย ปลูกไม้ยืนต้นควบคู่กับการทำปศุสัตว์และประมงน้ำจืดในแหล่งน้ำธรรมชาติหรืออ่างเก็บน้ำต่าง ๆ

1.4 สินเชื่อ กำหนดนโยบายและวางแนวทางการจัดสรรสินเชื่อให้เกษตรกร ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมตัวกันขอสินเชื่ออย่างเป็นกลุ่มก้อน

2. เร่งกระจายการผลิต

2.1 พืชเศรษฐกิจ เร่งรัดให้มีการกระจายการปลูกพืชเศรษฐกิจหลักให้มากขึ้น โดยคำนึงถึงลุ่มरणะของดินและตลาด

2.2 ปศุสัตว์ ส่งเสริมการเลี้ยงโคนมในภาคตะวันตก และภาคอื่น ๆ สนับสนุนเอกชนในการเลี้ยงสัตว์ออกจำหน่ายและตั้งโรงงานฆ่าสัตว์ และส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยให้ทราบถึงวิธีการเลี้ยงสัตว์แบบใหม่

นอกจากนี้ ก็ยังกำหนดมาตรการในด้านต่าง ๆ ที่สนับสนุนกัน เช่น การตลาด และราคา การขายสิ่งขายปลีก ปรับปรุงสถาบันเกษตรกร สินเชื่อทางเกษตร สิ่งเสริมบทบาทของเอกชนในด้านการจัดหาปัจจัยการผลิตตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากร และ สิ่งแวดล้อมในเรื่องดิน แหล่งน้ำ ตลอดจนป่าไม้

3. ปรับปรุงและขยายงานการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อม และ อุตสาหกรรมในส่วนภูมิภาค โดยพัฒนาสถาบันและระบบสินเชื่อ ตลอดจนเทคนิคการผลิต และการจัดการ เร่งรัดการกำหนดเขตอุตสาหกรรมตามขนาด และประเภทของอุตสาหกรรมใน ท้องที่จังหวัดต่าง ๆ

4. กำหนดมาตรฐานและกรรมวิธีการผลิตแร่ที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่เกิดขึ้น และกำหนดเขตที่แน่นอนสำหรับ บริเวณที่ได้บุกเบิกทำการผลิตแร่ไปแล้ว

ในการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 ได้แบ่งพื้นที่การพัฒนามาออกเป็น 4 เขต ของระดับการพัฒนา คือ เขตเศรษฐกิจ ก้าวหน้า ซึ่งมีการผลิตอ้อยและน้ำตาล เขตเศรษฐกิจอุตสาหกรรมตามชายฝั่งทะเล ซึ่ง ประสบปัญหาด้านประมงทรุดตัวลง เขตเกษตรดั้งเดิม ประสบปัญหาด้านผลผลิตข้าวต่อไร่ ยังไม่สูงเท่าที่ควร และบริเวณป่าเขาที่ปลูกพืชไร่ประสบปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติถูก ทำลาย โดยเฉพาะการสักรอบชุดแร่ และบุกเบิกทำลายป่า อย่างไรก็ตามการพัฒนาพื้นที่ ภาคตะวันตกในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 นั้น จะให้ความสำคัญกับ 2 เขตแรกมาก โดย มีนโยบายหลักที่จะฟื้นฟู และปรับปรุงประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมน้ำตาลและสับปะรดกระป๋อง และฟื้นฟูกิจการประมง ล่าวนมะพร้าว และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามชายฝั่งทะเลของ ภาคตะวันตกเป็นประการสำคัญ

เป้าหมายการพัฒนาพื้นที่ก้าวหน้า

1. เพิ่มผลผลิตต่อไร่ของอ้อยและปรับปรุงคุณภาพของ สับปะรดให้ สูงขึ้น
2. กระจายแหล่งที่ตั้งของโรงงานน้ำตาลให้อยู่ใกล้แหล่งผลิตอ้อย

3. ทิศทางการกำหนดรัศมีกำลังผลิตผลการเกษตรสู่โรงงานภายในเขต
เกษตร เศรษฐกิจฯ ให้สอดคล้องกับแหล่งที่ตั้งของโรงงาน
4. ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของโรงงานน้ำตาลและปิยะรดกระป๋อง
5. พัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อมให้ได้มาตรฐานสูงขึ้น
6. พัฒนาราชบุรีให้เป็น "เมืองหลัก"

มาตรการการการพัฒนา

1. เร่งรัดให้สถานีวิทยุอ้อยที่กำลังก่อสร้าง พัฒนาอ้อยพันธุ์ใหม่ที่มีความหวาน
และให้ผลผลิตต่อไร่สูง เพื่อนำมาเผยแพร่แก่เกษตรกร
2. ส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เพาะปลูกอ้อยและสับปะรดขึ้นทะเบียนผู้
เพาะปลูก
3. ส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เพาะปลูกอ้อยและสับปะรดขึ้นทะเบียนผู้
เพาะปลูก
4. เร่งพัฒนาพื้นที่เขตชลประทานฝั่งขวาและฝั่งซ้าย (มาลัยแมน)
ของกลุ่มแม่ฟ้าแดง
5. ส่งเสริมให้มีการกระจายแหล่งที่ตั้งของโรงงานน้ำตาล
6. ปรับปรุงเทคนิคการผลิตของโรงงานน้ำตาลและสับปะรดกระป๋อง
7. ส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและ
การพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อม

8. ส่งเสริมให้สถาบันร่วม

9. พัฒนาราชบุรีเป็นเมืองหลัก

แผนการและโครงการ

1. แผนการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร
2. แผนการคัดค้าน้ำเพื่อการเกษตร
3. แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อม
4. แผนการพัฒนาราชบุรีให้เป็นเมืองหลัก

เป้าหมายการพัฒนาด้านที่เขตเศรษฐกิจอุตสาหกรรมบริเวณชายฝั่งทะเล

1. เพิ่มปริมาณสัตว์น้ำทะเลและน้ำจืด
2. เพิ่มผลผลิตต่อไร่ของมะพร้าว
3. ขจัดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม
4. ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

มาตรการการพัฒนา

1. เร่งพัฒนาการประมงทะเลขนาดเล็กและประมงน้ำจืด
2. ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแถบชายฝั่งทะเลและแหล่งน้ำ

ธรรมชาติ

3. เร่งพัฒนาที่ดินบริเวณชายฝั่งทะเลเพื่อการเพาะเลี้ยงกุ้ง และ

ป่าไม้ชายเลน

4. ส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวปรับปรุงพันธุ์ใหม่
5. ควบคุมและป้องกันมลภาวะพิษที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาล

อย่างจริงจัง

6. ส่งเสริมและพัฒนาปรับปรุงบริเวณชายหาดหัวหินและชะอำ ตลอด

จนสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี

7. พัฒนาและปรับปรุงโครงการขั้นพื้นฐานและการให้บริการต่าง ๆ

ตลอดจนการขยายตลาดการท่องเที่ยวโดยการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งตลาดในประเทศ และต่างประเทศ

สรุป

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 แผนพัฒนาภาคตะวันตกในช่วงปี พ.ศ. 2525-2529 เมื่อเปรียบเทียบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 4 แผนพัฒนาภาคตะวันตกและแผนพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงปี พ.ศ. 2520-2524 จะพบว่าโดยทั่วไป โครงสร้างหลักของแผนยังคงเป็นการเร่งรัดปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต ที่มุ่ง

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ และกระจายบริการทางสังคมไปสู่ภูมิภาค นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกันในด้านวัตถุประสงค์หลัก เป้าหมาย และแนวทางโดยทั่วไปในการพัฒนา

อย่างไรก็ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 และฉบับที่ 5 มีลักษณะที่แตกต่างกันในเรื่องของกลวิธีในการพัฒนา คือ ในแผนพัฒนาฉบับที่ 4 การพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและการกำหนดพื้นที่เป้าหมายเมืองหลักยังไม่ชัดเจนนัก ในแผนพัฒนาฉบับที่ 5 การพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้เปลี่ยนกลวิธีในการพัฒนาโดยแบ่งระดับการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่ การกำหนดพื้นที่เป้าหมายของเมืองหลักชัดเจนขึ้น และมีการพัฒนาเมืองรองและชุมชนชนบท เพื่อให้สามารถรับช่วงการกระจายความเจริญต่อจากเมืองหลักไปสู่เมืองรองและชุมชนชนบท โดยจังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายเมืองรอง

ส่วนปัญหาในการพัฒนาที่สำคัญที่มีผลอย่างหนึ่ง คือ การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนการประสานงาน และประสิทธิภาพขององค์การต่าง ๆ โดยเฉพาะในส่วนของแผนพัฒนาจังหวัดนั้น ยึดความสามารถของหน่วยงานปกครองท้องถิ่น ยังมีขีดจำกัดในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

5.4.4 กิจทางการพัฒนาและแบบแผนการพัฒนาของจังหวัดกาญจนบุรี

กิจทางการพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี ในช่วง 5 ปี จาก พ.ศ. 2520-2524

จากการพิจารณาจาก

- 1). สภาพโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม และบริการขั้นพื้นฐาน
- 2). สภาพปัญหาทางกายภาพ เศรษฐกิจ ประชากรและสังคมของจังหวัด
- 3). สภาพการพัฒนาพื้นที่ระบอบเอกของจังหวัด
- 4). การพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี จากแผนพัฒนาจังหวัดในช่วงปี พ.ศ.

2520-พ.ศ. 2524

จะพบว่ากิจทางการพัฒนาของจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่จะมีลักษณะการรวมตัวหรือมีกิจทางการพัฒนามุ่งไปสู่อำเภอเมือง และมีแนวโน้มมาสู่พื้นที่ที่สำคัญ คือ ทางด้านทิศใต้ ในพื้นที่อำเภอท่าม่วง และอำเภอท่ามะกา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมของจังหวัด

ทางด้านทิศตะวันออกในพื้นที่อำเภอพนมทวน และอำเภอบ่อพลอย

ทางด้านเหนือและตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด คือ อำเภอไทรโยค อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสังขละบุรี ถึงแม้ว่าทิศทางการพัฒนาที่มายังพื้นที่เหล่านี้จะไม่เด่นชัดนัก แต่คาดว่าในอนาคตจะมีการขยายตัวมาสู่พื้นที่เหล่านี้ โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอไทรโยค ในช่วง 5 ปี อำเภอไทรโยคเริ่มมีแนวโน้มของการเพิ่มประชากรโดยการอพยพหลั่ง และมีการบุกเบิกทำลายนป่า เพื่อขยายพื้นที่ในการเพาะปลูก ถึงแม้ว่าพื้นที่บางส่วนของอำเภอไทรโยคจะมีลุ่มรณะดินและความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำก็ตาม

เพราะฉะนั้น ถ้ามีการพัฒนาจังหวัดให้มีแนวโน้มทิศทางการมาของอำเภอทางด้านเหนือ และตะวันตกเฉียงเหนือก็จะเป็นการสนองการแก้ปัญหาของจังหวัดกาญจนบุรี เพราะจากการศึกษาสภาพการพัฒนาในระดับอำเภอของจังหวัดกาญจนบุรีทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และบริการขั้นพื้นฐาน ชี้ให้เห็นว่าพื้นที่ทางด้านเหนือและตะวันตกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ที่ประสบปัญหามากกว่าอำเภออื่น ๆ ในขณะที่เดียวกันถ้ามีการส่งเสริมการพัฒนาให้มีการขยายตัวของการพัฒนามายังทิศทางด้านดังกล่าว ก็จะต้องมีการควบคุม โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่ดังกล่าวให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์มากที่สุด

ส่วนแบบแผนการพัฒนาของจังหวัดกาญจนบุรี นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2520 - 2524 จะเป็นการพัฒนาและลงทุนในด้านกิจกรรมขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ¹ (Social overhead capital หรือ infrastructure) ถึงร้อยละ 52.53 ของงบประมาณในการพัฒนาทั้งหมด ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวนี้ เป็นการพัฒนาโดยเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบไม่สมดุล (Unbalanced growth) โดยหวังว่าเมื่อการลงทุนในสาขาหลัก (leading sector) เกิดขึ้นแล้วจะเป็นแรงผลักดันให้เกิดกิจกรรมอย่างอื่นตามมา ในช่วงระยะของการพัฒนาตามแผนจังหวัดกาญจนบุรีดังกล่าวยังมีได้ก่อให้เกิดผลเชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมอย่างอื่นเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจในสาขาเกษตรกรรมมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรลดลง ซึ่งอาจจะมีผลเชื่อมโยงไปถึงกิจกรรมอื่น ๆ โดยเฉพาะการอุตสาหกรรม ซึ่งส่วนใหญ่ต้องใช้วัตถุดิบทางการเกษตรเป็นปัจจัยในการผลิต

¹ กิจกรรมขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การขนส่ง การคมนาคม การพลังงาน ไฟฟ้า น้ำประปา ตลอดจนการศึกษา การสาธารณสุข และการรักษาความสงบภายในต่าง ๆ ด้วย

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาหลักอย่างกว้าง ๆ ในการช่วยพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 โดยการพยายามปรับปรุงทางด้านอุปทาน (improvements in supply as initiating growth) ซึ่งเป็นการพยายามเพิ่มผลผลิตด้วยการใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ (ทรัพยากรธรรมชาติ, ทูณ, แรงงาน และเทคโนโลยี) เพิ่มขึ้น หรือปรับปรุงคุณภาพของปัจจัยการผลิต ปรับปรุงขบวนการหรือวิธีการผลิต และเทคโนโลยี ต่าง ๆ ให้ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสาขาเกษตรกรรมยังคงมีความสำคัญสำหรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรี เพราะการเกษตรสามารถเชื่อมโยงให้เกิดการพัฒนาในสาขาอื่น ๆ โดยเฉพาะการอุตสาหกรรมของจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมประเภทอาหาร ซึ่งจำเป็นต้องใช้วัตถุดิบเป็นปัจจัยในการผลิตเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นแนวทางการพัฒนาจึงจำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้างการผลิตสาขาเกษตรให้สามารถขยายการผลิตได้เพิ่มขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงการเพาะปลูกจากการขยายตัวของพื้นที่มาเป็นการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร นอกจากนั้นจะต้องเพิ่มประสิทธิภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

อย่างไรก็ตามการผลิตในสาขาเกษตรกรรมมีการขยายตัวได้ช้ากว่าสาขาอื่น ๆ ดังนั้น ควรพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่อจังหวัดกาญจนบุรี และควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาสูง ทั้งนี้ เพราะอุตสาหกรรมขนาดเล็กจะช่วยให้มีการนำเอาทรัพยากร เช่น วัตถุดิบ เงินทุน แรงงาน รวมทั้งผู้ประกอบการกิจการต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะการใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่ในการผลิต นอกจากนี้ จังหวัดกาญจนบุรี ยังมีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมเป็นอย่างยิ่ง และแนวทางการพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรีจะได้กล่าวในรายละเอียดในบทต่อไป